

Ivan Klinec  
Ekonomický ústav SAV

Syntropická ekonomická  
teória a syntropické  
ekonomické systémy

Konferencia Slovenskej asociácie pre Rímsky klub  
Ekonomická teória a hodnoty v nerastúcom svete

Bratislava, 26. november 2013

# Globálna kríza

Globálna kríza je spojená s koncom priemyselného modelu civilizácie a rozdeleného sveta, ktorý trval zhruba 200 rokov. Vytvárajúca sa globálna civilizácia potrebuje globálne modely fungovania sveta, ekonomickú teóriu pre nerozdelený svet, politiky a stratégie akceptujúce globálnu realitu s dôrazom na dlhodobé časové horizonty.

# Globálna kríza, globálne riešenia

- Riešením globálnej krízy je transformácia súčasného entropického modelu na syntropický model fungovania civilizácie.
- Etika sa musí stať vedomým a kľúčovým prvkom fungovania vytvárajúceho sa modelu syntropickej civilizácie.

# Syntropická ekonomická teória

Chápanie ekonomiky ako živého organizmu je spojené s vytvorením nových ekonomických teórií, ktorá nahradia entropické ekonomické teórie industriálneho veku. V súčasnej dobe sme svedkami zlyhania ekonomickej teórie, ktorá bola dominantná pre obdobie industriálneho veku.

# Syntropická ekonomická teória

V industriálnom veku ekonomika bola chápaná ako mechanizmus alebo stroj a tomu boli uspôsobené ekonomické teórie. V informačnom veku ekonomika funguje ako organizmus, rovnako ako jej podštruktúry podniky, organizácie, inštitúcie a pod.

# Syntropická ekonomická teória

Pre vytvorenie ekonomickej teórie pre informačný vek je potrebné implementovať do ekonomickej teórie koncepty informácia, entropia a syntropia.

# Syntropická ekonomická teória

V živých organizmoch entropické procesy, ktoré sú spojené s minulosťou, sú vyvažované syntropickými procesmi, ktoré sú orientované na budúcnosť. Syntropia z tohto dôvodu musí byť hlavným konceptom ekonomickej teórie, ktorá nazerá na ekonomiku ako na živý organizmus.

# Syntropická ekonomická teória

Koncom 20. a začiatkom 21. storočia sa viacerým ekonómom podarilo implementovať koncept entropie do ekonomickej teórie.

Ekonomika začala byť chápaná ako živý organizmus, ktorý je podriadený zákonom prírody rovnako ako ostatné organizmy.



# Frederic Soddy (1877-1956)

anglický chemik a ekonóm, nositeľ Nobelovej  
ceny za chémiu (1921)

Dielo:

Cartesian Economics (1922)

Wealth, Virtual Wealth and Debt (1926)

Money Versus Man (1933)

The Role of Money (1934)

# Nicholas Georgescu-Roegen (1906-1994)

americký ekonóm rumunského pôvodu, prvý implementoval koncept entropie do ekonomickej teórie, autor konceptu De-Growth

Dielo:

Energy and Economic Myths (1976)

The Entropy Law and the Economic Process (1971)

From Bioeconomics to Degrowth: Georgescu-Roegen's "New Economics" in Eight Essays  
(2011)

## Herman Daly (1938)

americký ekonóm, autor konceptu steady-state economy

Dielo:

Toward a Steady-State Economy (editor)  
(1973)

Steady-State Economics (1977)

Beyond Growth (1996)

Ecological Economics and the Ecology of  
Economics (1999)

# Antonymá ku konceptu entropia

Existuje dlhý rad pokusov o vytvorenie vyvažujúceho konceptu ku konceptu entropie, podobne ako v prírode entropické procesy sú vyvažované procesmi protichodnými. Koncepty protichodné ku konceptu entropie boli vytvárané prevažne v prírodných vedách a týkali sa živých organizmov.

Ak nazeráme na ekonomiku ako na živý organizmus, potom môžeme tieto koncepty použiť aj pre skúmanie antientropických procesov v ekonomike.

## Antonymá ku konceptu entropia

Súhrnný prehľad konceptov, ktoré popisujú antientropické procesy najmä v živých organizmoch uvádza Hmolpedia – Encyklopédia termodynamiky, chémie a fyziky človeka. V článku Entropy antonyms – Antonymá entropie uvádza prehľad antientropické koncepty spolu s ich tvorcami a dátumom vzniku

# Prehľad antientropických konceptov

- 1900 – Ektropy (ektropia) - energetika vzťahujúca sa k morfickejmu poriadku alebo generujúca poriadok alebo formu v normálnom priestore – autorom je nemecký spisovateľ Georg Hirth (1841-1916)
- 1910 – Ectropy (ektropia) – hypotetická organizujúca sila života – autorom je nemecký prírodovedec Felix Auerbach (1856-1933)
- 1942 – Negentropy (neg-entropy) (negentropia) – typ etiky založenej na redukovaní entropie na minimum alebo inými slovami na náraste negentropie na maximum – autorom je americký prírodovedec Robert Lindsay (1900-1985)

# Prehľad antientropických konceptov

- 1943 – Negative entropy (negatívna entropia) – poriadok, ktorý organizmus počas života nasáva z prostredia alebo predchádza rozpadu termodynamickkej rovnováhy alebo maximu entropie – autorom je rakúsky fyzik Erwin Schrödinger (1887-1961)
- 1947 – Disentropic (disentropický) – procesy, ktoré pôsobia proti vzrastu entropie – autorom je anglický výskumník v oblasti termodynamiky, narodený v Belgicku Alfred Ubbelohde (1907-1988)
- 1951 – Anti-entropy (antientropia) – zmeny smerujúce k vyšším formám štrukturalizácie a vytváraného poriadku – autorom je francúzsky vedecko-náboženský filzof Pierre Teilhard de Chardin (1881-1955)



# Prehľad antientropických konceptov

- 1974 – Syntropy (syntropia) – náhrada pojmu negatívna entropia – sila, ktorá spôsobuje, že živé organizmy dosahujú vyššie a vyššie stupne organizácie, poriadku a dynamickej harmónie – autorom je maďarský biochemik a fyziológ Albert Szent-Györgyi (1893-1986)
- 1975 – Centropy (centropia) – typ spájania sa ako opaku entropie – autorom je kanadsko-americký kňaz a psychológ Joseph Bois (1892-1978)
- 1979 – Neguentropy (neguentropia) – tendencia k poriadku – autorom je francúzsky biochemik a futuroológ Joel de Rosnay (1937- )



# Prehľad antientropických konceptov

- 1986 – Psychic negentropy (psychická negentropia) – synkretizmus psychickej entropie a negentropie – autorom je americko-maďarský psychológ Mihály Csíkszentmihályi (1934- )
- 1988 – Extropy (extropia) – antientropický koncept zameraný na prekročenie fyzických limitov človeka – autorom je americký filozof a právnik Tom Bell (T.O. Morrow) (1966- ), definíciu vytvoril americký vizionár Max More (Max T. O'Connor) (1964- )
- 2003 – Antentropism (antientropizmus) – opak entropizmu vytvorený pri skúmaní dobra – autorom je filozof Keith N. Ferreira
- 2007 – Genopsych (genopsych) – hypotetické psycho-termodynamické vlastnosti organizmu pôsobiace proti entropii – autorom je indický chemik DMR Sekhar (1952- )

# Syntropia – teoretické koncepty

Teoretické východiská konceptu syntropia boli rozpracované viacerými autormi z rôznych vedných odborov väčšinou v súvislosti skúmania systémov ako živých organizmov.

# Luigi Fantappie (1901-1956)

taliánsky matematik, rozpracoval koncept syntropie vo svojom základnom diele

*Principi di una teoria unitaria del mondo fisico e biologico - Principles of a Unitary Theory of the Physical and Biological World Based on Quantum Mechanics and Special Relativity (1942)*

# Richard Buckminster Fuller (1895-1983)

americký vizionár, futuroológ, architekt, vynálezca, mysliteľ,  
vedec, filozof atď.

Konceptom syntropie sa zaoberal vo svojich knihách:

Operating Manual for Spaceship Earth (1969)

Utopia or Oblivion: the Prospects for Humanity (1969)

Critical Path (1981)

Synergetics. Explorations in the Geometry of Thinking (1982)

Tetrascroll. Goldilocks and the Three Bears. A Cosmic Fairy  
Tale (1982)

# Antonella Vanini

talianska psychologička, zaoberá sa dielom Luigi Fantappieho, teóriu syntropie rozpracovala vo viacerých svojich knihách a textoch, z ktorých niektoré napísala s talianskym sociologom Ulisse Di Corpom

Dielo:

The Law of Syntropy (2011)

Syntropy: the Energy of Life (2012)

Retrocausality: Experiments and Theory (2011)

Supercausality and complexity. Changing the rules in the study of causality (2011)

Origin of life, evolution and consciousness in the light of the law of syntropy (2011)

# Ulisse Di Corpo

Talianský sociológ, zaoberá sa dielom Luigi Fantappieho, teóriu syntropie rozpracoval vo viacerých svojich knihách a textoch, z ktorých niektoré napísal s talianskou psychologičkou Antonellou Vannini

Dielo:

The Law of Syntropy (2011)

Syntropy: the Energy of Life (2012)

Retrocausality: Experiments and Theory (2011)

Supercausality and complexity. Changing the rules in the study of causality (2011)

Origin of life, evolution and consciousness in the light of the law of syntropy (2011)

# Guy Dauncey

americký spisovateľ, filozof a environmentalista

Konceptom syntropie sa zaoberá vo svojich futurologických a environmentalistických textoch.

Publikoval eseje a knihy:

The Song of Syntropy (1995, 1996)

The Syntropy Revolution (1995, 1996)

Extract from Journey into the Future: 2005: the Syntropy Revolution (1995, 1996)

Earthfuture: Stories from a Sustainable World (1999)

# Syntropia

Syntropia je všadeprítomná evolučná tendencia, ktorá poháňa všetky mysle, všetko vedomie a všetku hmotu k organizácii a celostnosti

(Guy Dauncey)



## Syntropické štádium vývoja ľudskej civilizácie

R. Buckminster Fuller hovorí o prechode od entropického štádia ľudskej civilizácie k syntropickému štádiu ľudskej civilizácie.

Súčasnú entropickú civilizáciu je entropická pretože je primárne orientovaná na zisk a transformácia je spojená s ľudskou myslou pretože myseľ je primárne spojená so syntropiou, s vytváraním nového, s organizovaním a prekonávaním entropie

# Syntropické štádium vývoja ľudskej civilizácie

Podľa R. Buckminstra Fullera orientácia na zarábanie peňazí charakteristická pre ekonomiku industriálneho veku je inherentne entropická. Základom prechodu k evolúcii prvej triedy môže byť myseľ so svojou anti-entropickou resp. syntropickou funkciou. Ako syntropické sú nazerané sklony ľudí kultivovať pôdu, starať sa o zvieratá, tvoriť umenie, stavať a vynaliezať. Veľkodušnosť a súcitnosť ľudí sú primárne syntropické. Sebeckosť je entropická. Príroda umiestnila ľudské bytosti na tejto planéte pre ich syntropické fungovanie, preto aby udržiavali regeneratívnu podstatu Univerza.

# Zákon syntropie

Podľa Luigi Fantappieho oneskorené vlny, ktoré divergujú z príčiny umiestnenej v minulosti, sú riadené zákonom entropie (en = oddelene, tropos = tendencia) a korešpondujú s mechanickými a chemickými fenoménami, zatiaľ čo pokročilé vlny, ktoré konvergujú smerom k príčinam umiestneným v budúcnosti sú riadené zákonmi symetrickými k entropii, ktoré Fantappiè nazval syntropiou (syn = spolu, tropos = tendencia).

# Syntropická ekonomická teória

## Ekonomía industriálneho veku

- Mechanistická paradigma
  - Zisk
- Reaktívne systémy
- Ekonomická teória ako ideológia

## Ekonomía informačného veku

- Holistická paradigma
  - Syntropia
- Anticipatívne systémy
- Pluralita ekonomických teórií – puzzle paradigma

# Holistické metodológie a prístupy

- Disipatívne štruktúry – Ilya Prigogine
- Syntropia – R. Buckminster Fuller, Luigi Fantappie
- Implikátny poriadok a celopohyb – David Bohm
  - Kreatívna deštrukcia – Joseph Schumpeter
  - Systémový prístup, ekodesign – Fritjof Capra
  - Entropický zákon – Nicholas Georgescu-Roegen
- Networking – John Arquilla, David Ronfeldt, Jessica Lipnack, Jeffrey Stamps
- Siet'ovo-centrická organizácia – Arthur Cebrowski, John Garstka
  - Swarming – Kevin Kelly, John Arquilla, David Ronfeldt
    - Všeobecná sémantika – Alfred Korzybski
    - Skrytý civilizačný kód – Alvin Toffler
    - Informačná teória hodnoty – John Naisbitt

# Holistické metodológie a prístupy

- Napodobovanie prírody, Modrá ekonomika – Gunter Pauli
  - Anticipatívne systémy – Robert Rosen
  - Vedomá evolúcia – Barbara Marx-Hubbardová
- Vedomá evolúcia, etická evolúcia – Eric Chaisson
  - Etická evolúcia – Jonas Salk
  - Futuruológia – Ossip K. Flechtheim
  - Syntropia – Antonella Vanini
  - Syntropia – Ulisse Di Corpo
- Anticipatívne vládnutie - Leon S. Fuerth
- Anticipatívna demokracia – Clement Bezold
  - Win-Win World – Hazel Hendersonová
- Vedomý kapitalizmus – Patricia Aburdeneová

# Syntropická ekonomická teória

- **Ekonomika ako živý organizmus**
- **Ekonomika ako anticipatívny systém**
  - **Ekonomika ako syntropický systém**
- **Ekonomika ako otvorený podsystem vyšších systémov – spoločnosti, prírody, Univerza**
  - **Ekonomika ako nerozdelený celok**
- **Ekonomika ako nerozdelený celok a globalizácia ako celopohyb**
- **Ekonomika ako mapa, ekonomické teórie ako parciálne mapy ekonomickej reality**
  - **Ireverzibilita ekonomických procesov**
  - **Ekonomika ako dynamický organizmus**

# Syntropická ekonomická teória

- Ekonomické procesy ako procesy kreatívnej deštrukcie
- Implementácia konceptu entropie do ekonomickej teórie
- Implementácia konceptu syntropie do ekonomickej teórie
  - Informácia ako in-formujúci a štruktúrotvorný faktor v ekonomike
    - Informačná teória hodnoty
    - Syntropická teória hodnoty
    - Ekonomika ako disipatívna štruktúra
    - Výrobné faktory ako civilizačné atraktory
- Ekonomické zákony totožné so zákonmi prírody a Univerza
  - Obnovenie pôvodného významu ekonómie ako vedy o hospodárení
    - Sociálny kapitál ako dominantná forma kapitálu
    - Etika ako kľúčový prvok ekonomických systémov



# Ekonomika ako živý organizmus

- **Ekonomika je chápaná ako živý organizmus**
- **Holistická paradigma informačného veku  
nahrádza mechanistickú paradigmu  
industriálneho veku**

# **Ekonomika ako anticipatívny systém**

- **Preorientácia ekonomických systémov smerom na budúcnosť je základným predpokladom prechodu k syntropickým ekonomickým systémom**
- **Súčasnú reaktívnu ekonomickú systém sa musia transformovať na anticipatívne ekonomické systémy**

# **Ekonomika ako otvorený podsystem**

- **Ekonomika je otvorený podsystem a časť vyšších systémov ako sú spoločnosť, príroda a Univerzum**
- **Zákony ekonomiky sú založené na zákonoch prírody a Univerza**

# **Ekonomika ako nerozdelený celok**

- **Ekonomika je jeden nerozdelený celok**
- **Každá časť ekonomiky na každej úrovni – globálnej, národnej, lokálnej – je prepojená so všetkými ďalšími časťami**
- **Vývoj globálnej ekonomiky je prepojený s vývojom všetkých národných a regionálnych ekonomík**

# **Ekonomika ako implikátny poriadok**

- **Ekonomika je druh implikátneho poriadku**
- **Skrytý kód civilizácie je druh implikátneho poriadku**
  - **Forma, štruktúra a princípy národných ekonomík sú formou explikátneho poriadku**
- **Globalizačný proces je druh celopohybu**

# Ekonomía ako mapa

- **Ekonomía je mapa**
  - **Ekonomía nie je ekonomika**
- **Ekonomické teórie sú parciálne mapy ekonomickej reality**
- **Všetky ekonomické teórie sú limitované v čase, priestore a účele**
- **Žiadnu ekonomickú teóriu nie je možné absolutizovať v žiadnom čase alebo priestore**

# Ireverzibilita ekonomických procesov

- Ekonomické procesy sú vo svojej podstate ireverzibilné
- Ekonomika je dynamický organizmu a nie statický druh mechanizmu
  - Ekonomika je transformovaná prostredníctvom procesov Kreatívnej deštrukcie
- Kreatívna deštrukcia je permanentný proces ničenia obnovy ekonomickej rovnováhy vždy na novej úrovni

# Entropia ako základný koncept ekonomickej teórie

- Entropia je základným konceptom ekonomickej teórie umožňujúcim chápanie ekonomiky ako podsystemu prírody a Univerza
- Entropia má vzťah k celej ekonomike namiesto konceptu neistoty vo vzťahu iba k procesom rozhodovania a manažmentu



# **Syntropia ako základný koncept ekonomickej teórie**

- **Syntropia je základným konceptom ekonomickej teórie umožňujúcim chápanie ekonomiky ako živého rganizmu**
- **Syntropia je spojená s preorientovaním ekonomických systémov smerom na budúcnosť**

# Informácie ako in-formačný a štruktúrotvorný faktor

- Informácie sú in-formačný a štruktúrotvorný faktor, ktorý vytvára novú štruktúru ekonomiky, spoločnosti a civilizácie – informačnú spoločnosť
- Informácie sú novým výrobným faktorom
  - Informácie sú novou formou kapitálu
  - Informácie sú novou formou zdroja
  - Informácie sú novou formou tovaru

# Informačná teória hodnoty

- Ekonomická hodnota je vytváraná informáciami
- Ekonomická hodnota je pridávaná informáciami
  - Ekonomický zisk je generovaný inkorporovaním viac informácií do produktov a služieb
- Generovanie informácií je nerovnováhu vytvárajúci proces
- Difúzia informácií je rovnováhu obnovujúci proces
- Procesy networkingu sú založené na lepšom prístupe k informáciám, preto viac sietí znamená väčšiu hodnotu a väčšie zisky

# Syntropická teória hodnoty

Hodnotu vytvára každá aktivita, ktorá smeruje proti zvyšovaniu entropie resp. sa podieľa na vytváraní syntropie ako protiváhy k entropickým procesom.

# **Ekonomika ako disipatívna štruktúra**

- **Ekonomika je disipatívnou štruktúrou**
  - **Ekonomika disipuje energiu**
  - **Ekonomika disipuje materiály**
  - **Ekonomika disipuje kapitál**
  - **Ekonomika disipuje informácie**
- **Rozvoj trhov umožňuje disipáciu všetkých výrobných faktorov ekonomiky**

# Výrobné faktory ako civilizačné atraktory

## ■ Civilizačné atraktory industriálneho veku

- Pôda
- Práca
- Kapitál

## ■ Civilizačné atraktory informačného veku

- Informácie
- Znalosti
- Pozornosť

## **Výrobné faktory ako civilizačné atraktory**

- **Ekonomická a civilizačná transformácia je procesom zmeny civilizačných atraktorov**
- **Ekonomika a civilizácia sa reštrukturujú okolo nových civilizačných faktorov vo forme výrobných faktorov ekonomiky**
- **Platformo-centrická organizácia civilizácie je nahradzovaná sieťovo-centrickou organizáciou**

# Základná štruktúra ekonomiky

## Štruktúra ekonomiky industriálneho veku

- Platformo-centrická organizácia

## Štruktúra ekonomiky informačného veku

- Sieťovo-centrická organizácia



# Obnova pôvodného významu ekonómie ako vedy o hospodárení

- Vytvárajúca sa globálna ekonomika a procesy globalizácie sú výzvou a šancou pre obnovu pôvodného významu ekonómie ako vedy o hospodárení

# **Sociálny kapitál ako kľúčový prvok ekonomických systémov**

- **Sociálny kapitál ako dominantná forma kapitálu v syntropických ekonomických systémoch**
  - **Obnova sociálneho kapitálu**
- **Politiky relokalizácie a obnovy lokálnych ekonomík**

# **Etika ako kľúčový prvok ekonomických systémov**

- **Inkorporácia etiky do ekonomických systémov na všetkých úrovniach**
  - **Etická trhová ekonomika**
    - **Etické trhy**

# Úsvit syntropickej civilizácie

Nové ekonomické koncepty a teórie,  
fungujúce na báze syntropických princípov,  
umožňujú postupné vytváranie  
syntropického modelu ekonomiky, ktorý  
nahradí doterajší dominantný entropický  
model ekonomiky.

## Syntropické ekonomické koncepty a teórie

- Win-Win World Hazel Hendersonovej
- Hrubé národné šťastie Jigme Wangchucka
  - Modrá ekonomika Guntera Pauliho
- Ekonomía štastia Heleny Norberg-Hodge
- Kozmická loď Zem R. Buckminstera Fullera

# Modrá ekonomika Guntera Pauliho

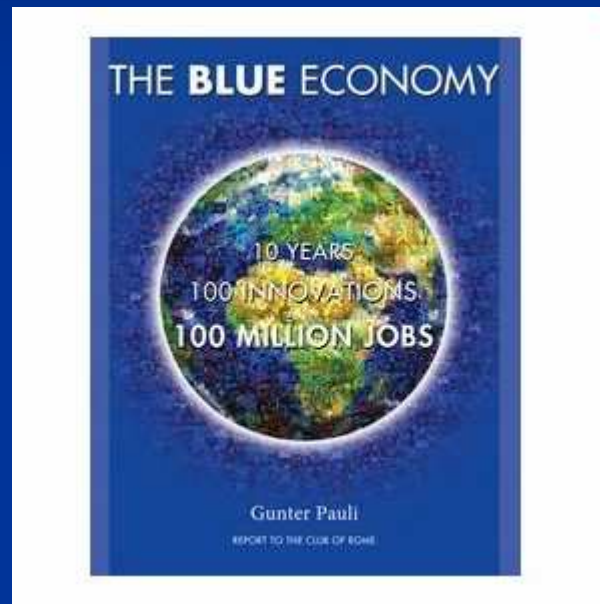
Gunter Pauli:

Modrá ekonomika

10 rokov, 100 inovácií, 100 miliónov  
pracovných miest

Správa pre Rímsky klub (2010)

# Modrá ekonomika Guntera Pauliho



# Modrá ekonomika Guntera Pauliho

Napodobovanie prírody

Ektropia vs. entropia

Nulové odpady

Kaskádovanie

Príroda nepozná nezamestnanosť



# Modrá ekonomika Guntera Pauliho

Vytváranie pracovných miest

Obnova lokálnej ekonomiky

Obnova sociálneho kapitálu

Udržateľný rozvoj

Konkurencieschopnosť

# 6. Kondratievová vlna Leo Nefiodowa



## 6. Kondratievová vlna

Ekonomika zdravia

Syntropické ekonomické aktivity

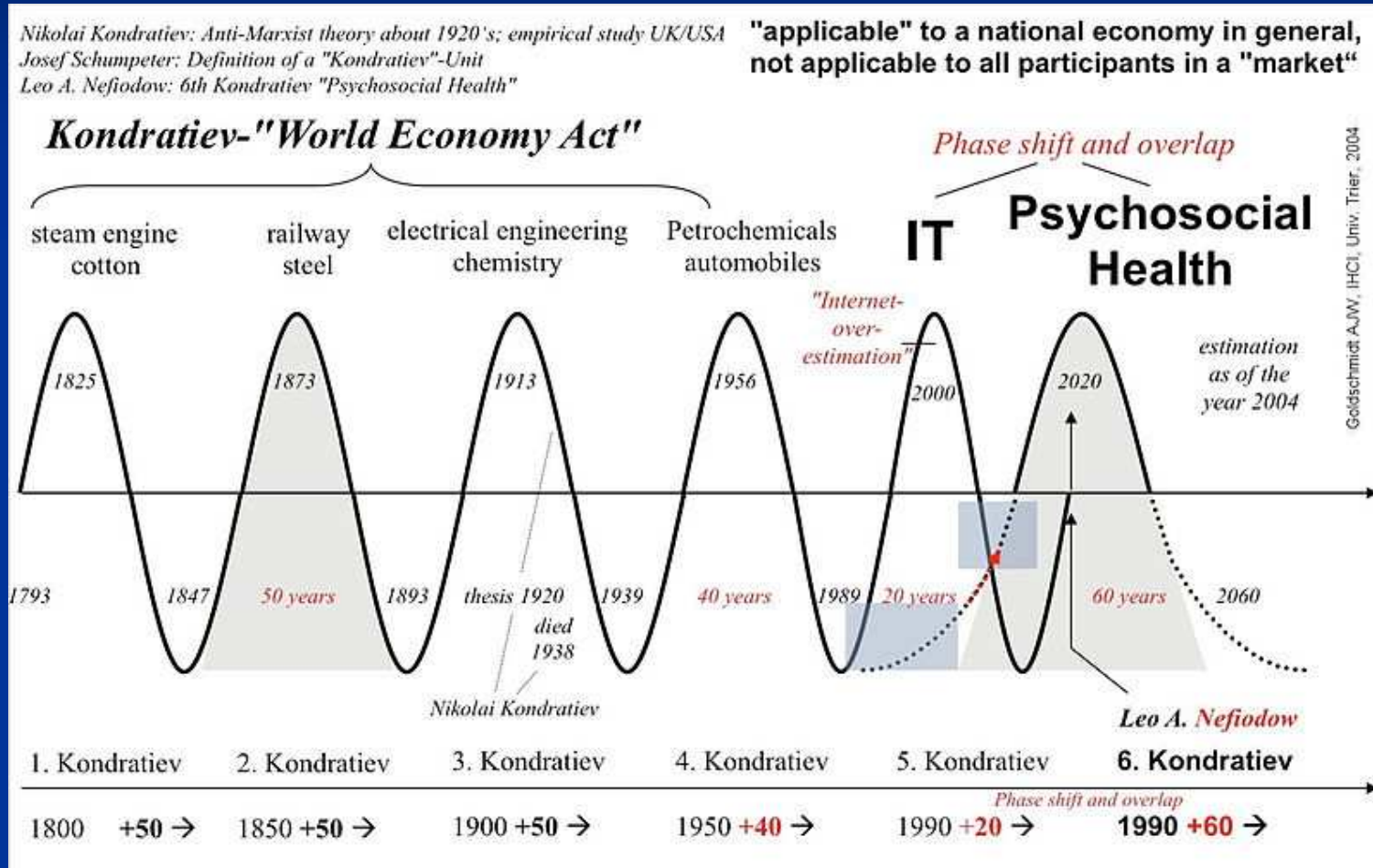
Syntropické ekonomické systémy

Anticipatívne ekonomické systémy

Transhumánne technológie

# 6. Kondratievova vlna Leo Nefiodowa

(zdroj: [Wikimedia Commons](#) - [Andreas J. W. Goldschmidt](#) )



## Hrubé národné šťastie Jigme Wangchucka

1729 – Zákonník Bhuttanu – Ak vláda nemôže vytvárať šťastie pre svojich ľudí, potom nie je dôvod na jej existenciu

1972 – 4. kráľ Bhuttanu Jigme Wangchuck – Hrubé národné šťastie GNH je dôležitejšie ako Hrubý národný produkt GNP

2008 – Ústava Bhuttanu obsahuje dosahovanie GNH

# Hrubé národné št'astie Jigme Wangchucka

## GNH

Životný štandard

Psychická pohoda

Zdravie

Využitie času

Vzdelanie

Kulturná diverzita a pružnosť

Dobré vládnutie

Komunitná vitalita

Ekologická diverzita a pružnosť

# Extropiánske princípy Maxa Mora

- Neustály pokrok - Neustála snaha o dosiahnutie vyššej inteligencie, vzdelania, efektívnosti a nekonečnej dĺžky života, snaha o odstránenie politických, kultúrnych, biologických a psychologických limitov seba-realizácie a seba-aktualizácie. Neustále prekračovanie prekážok v našom pokroku a možnostiach. Expanzia do vesmíru a zlepšovanie sa bez konca.
- Seba-Transformácia - Pokračujúce morálne, intelektuálne a fyzické zlepšovanie sa pomocou kritického a kreatívneho myslenia, osobná zodpovednosť a experimentovanie. Snaha o biologicky neurologicky nárast popri emocionálnom a psychologickom zlepšovaní.
- Prakticky optimizmus - Podporovanie činnosti pozitívnymi očakávaniami. Adaptovanie racionálneho, na činnosti založeného optimizmu, namiesto slepej viery alebo stagnujúceho pesimizmu.

# Extropiánske princípy Maxa Mora

- **Inteligentné technológie** - Použitie vedy a technológie na kreatívne prekonanie našich "prírodných" limitov ktorými nás obdarovalo naše biologické dedičstvo, kultúra a prostredie. Prijímanie technológie nie ako technológiu samu pre seba, ale ako efektívny prostriedok k zlepšeniu života.
- **Otvorená spoločnosť** - Podporovanie sociálnych pravidiel ktoré povzbudzujú slobodu prejavu, slobodu konania a experimentovania. Opozícia k autoritárskej spoločenskej kontrole a uprednostňovanie decentralizácie moci. Preferovanie vyjednávania namiesto boja, výmeny namiesto nátlaku. Otvorenosť k zdokonaľovaniu sa namiesto statickej utópie.
  - **Sebaurčenie** - Nezávislé myslenie, individuálna sloboda, osobná zodpovednosť, seba-regulácia, sebaúcta a rešpekt k ostatným.
- **Racionálne myslenie** - Uprednostňovanie dôvodu a faktov pred slepou vierou, zamýšľanie sa nad dogmami. Otvorenosť pre každú výzvu nasej viere a presvedčeniu. Privítanie kritiky existujúceho presvedčenia a zároveň otvorenosť k novým myšlienkam.



# Syntropické ekonomické systémy

V praxi sa začiatkom 21. storočia začali objavovať nové podnikateľské modely, ktoré sú primárne syntropické. Syntropická ekonomická teória má potenciál stať sa dominantnou a určujúcou pre formuláciu politík a stratégií, ktoré umožnia prekonanie súčasnej globálnej krízy. Ekonomika ako organizmus, ekonomika ako anticipatívny systém a nové chápanie bohatstva a jeho úlohy v spoločnosti budú dominantnými pri vytváraní teórie syntropickej ekonómie. Šťastie ako minimalizovaná entropia resp. ako syntropia bude v syntropických ekonomických systémoch cestou k vytvoreniu harmonickejšej spoločnosti a civilizácie. Ekonomickú teóriu preto čaká veľký paradigmatický skok, ktorý zmení zásadným spôsobom súčasnú podobu ľudskej spoločnosti i celej civilizácie.

# Úsvit syntropickej civilizácie

Ľudská civilizácia sa na začiatku 21. storočia nachádza na prahu vedomej transformácie na nový stupeň ľudskej evolúcie. Vzniká množstvo ekonomických a spoločenskovedných konceptov postavených na princípoch syntropie. Po celom svete prebieha vytváranie novej paradigmy zmeny, kde spolupráca a nie vzájomný boj budú hlavnou charakteristikou. Vytváranie týchto teórií a konceptov splyva do jedného veľkého úsilia o vedomú zmenu, vedomé ovplyvnenie budúceho vývoja ľudstva.

**Ďakujem Vám za pozornosť !**